

GERİATRİ VE ENDOSKOPIK İŞLEMLER

Hakan YILDIZ¹

Uğur ÖNAL²

GİRİŞ

Dünyamız değişmekte ve nüfus piramidinde yaşlı nüfusun artışı yönünde bir dönüşüm görülmektedir. Birleşmiş Milletler 2023 yılı raporlarına göre 65 yaş üstü nüfusun önümüzdeki otuz yıl içinde ikiye katlanması ve 2050 yılında 1.6 milyar insana ulaşması beklenmektedir. Yaşlı popülasyon nüfustaki en hızlı nüfus artışı ise 80 yaş üzerindeki grupta görülmektedir (1). Bununla paralel olarak ülkemizde de giderek artan bir yaşlı popülasyonu oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2022 yılındaki verilerinde yaşlı nüfusun son beş yıl içinde %22,6 oranında artarak 8 milyon 451 bin 669 kişiye ulaştığı belirtilmekte ve toplam nüfus içindeki oranının %8.5'den %9.9'a yükseldiği ifade edilmektedir. Nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2030 yılında %12.9, 2040 yılında %16.3, 2060 yılında %22.6 ve 2080 yılında %25.6 olacağı öngörülmektedir (2).

Yaşlı nüfus artışıyla birlikte bu yaş grubunda yapılan endoskopik işlem oranı da her geçen gün artmaktadır (3). Ayrıca yaşla birlikte gastrointestinal sistemde görülen gag refleksinde azalma, safra kesesinin boşalmasında yavaşlama ve dolayısıyla artan kolelitiazis ve koledokolitiazis sıklığı, mide

mukozasındaki koruyucu faktörlerin azalması ve genç nüfusa göre daha fazla Non-steroidal anti-inflamatuvar ilaç (NSAİİ) kullanımına bağlı olarak artan gastrointestinal kanama sıklığı, dismotilite, divertiküler hastalık ve gastrointestinal malignite sıklığında artış gibi sorunlar endoskopik işlem oranını arttıran diğer faktörlerdir (4,5).

Yaşlı hasta popülasyonunun yaklaşık %60'ında iki veya daha fazla kronik hastalık mevcuttur (6). Bu durum doğal olarak yapılan endoskopik işlemleri daha riskli hale getirmektedir. Ayrıca gastroenteroloji eğitiminde yaygın gastrointestinal konularla ilgilenilirken rutin olarak yaşlılar için ayrılmış özel bir eğitim bölümü bulunmamaktadır. Yaşlılarda yaygın endoskopik prosedürlerin risklerini, faydalarını ve kullanımını inceleyen sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır (5). The American Society for Gastrointestinal Endoscopy (ASGE)'nin 2006 ve 2013 yıllarında yayınladığı kılavuzlar dışında yaşlı popülasyonda endoskopik işlemler ile ilgili başka bir kılavuz da henüz bulunmamaktadır. Endoskopi genel olarak yaşlılarda iyi tolere edilse de hasta grubu heterojendir. Bu nedenle endoskopik işlemlerin doğasında varolan çeşitli riskler nedeniyle yaşlılara yapılacak girişimler her bir hasta için ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Bu bölümde

¹ Prof. Dr., Yeni Yüzyıl Üniversitesi Gaziosmanpaşa Hastanesi, Gastroenteroloji BD., 12yhakan@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-6953-8499

² Uzm. Dr., İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, dr.uguronal@gmail.com ORCID iD: 0000-0001-6953-8499

KAYNAKLAR

1. <https://desapublications.un.org/publications/world-social-report-2023-leaving-no-one-behind-ageing-world>
2. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasliilar-2022-49667>
3. Modifications in endoscopic practice for the elderly. *Gastrointestinal Endoscopy* Volume 78, No.1: 2013
4. Igor Dumić, Terri Nordin, Mladen Jecmenica, Milica Stojković Lalošević, Tomica Milosavljević and Tamara Milovanović. Review Article Gastrointestinal Tract Disorders in Older Age. *Canadian Journal of Gastroenterology and Hepatology*, Volume 2019, Article ID 6757524, 19 pages
5. Farid Razavi, Seth Gross, Seymour Katz. Endoscopy in the Elderly Risks, Benefits, and Yield of Common Endoscopic Procedures. *Clin Geriatr Med* 30 (2014) 133–147.
6. Salem Alsuwaidan, Abrar Algharbi, Shrooq Alyami, Norah Almukhlifi and Sundus Alsalamah. Prevalence of Comorbidity Among Elderly. *Global Journal of Aging & Geriatric Research*, Volume 1-Issue 4. Page 1-4.
7. Hillyer GC, Basch CH, Basch CE et al. Gastroenterologists' perceived barriers to optimal pre-colonoscopy bowel preparation: results of a national survey. *J Cancer Educ* 2012;27(3):526–32.
8. Petersen BT, Hussain N, Marine JE et al. Endoscopy in patients with implanted electronic devices. *Gastrointest Endoscopy*, 2007;65: 561-8
9. L. J. Neilson, S. Thirugnanasothy, and C. J. Rees. Colonoscopy in the very elderly. *British Medical Bulletin*, 2018, 127:33–41
10. Lichtenstein GR, Cohen LB, Uribarri J. Review article: bowel preparation for colonoscopy—the importance of adequate hydration. *Aliment Pharmacol Ther* 2007;26(5):633–41.
11. Lee TC, Huang SP, Yang JY et al. Age is not a discriminating factor for outcomes of therapeutic upper gastrointestinal endoscopy. *Hepatogastroenterology* 2007;54(77):1319–22
12. Clarke GA, Jacobson BC, Hammett RJ, et al. The indications, utilization and safety of gastrointestinal endoscopy in an extremely elderly patient cohort. *Endoscopy* 2001;33:580-4
13. Evrim Kahramanoğlu Aksoy, Muhammet Yener Akpınar, Ferdane Pirinççi Sapmaz, Zeynep Gökteş, Metin Uzman, Yaşar Nazlıgül. Geriatrik Hastalarda Üst Gastrointestinal Sistem Endoskopisinin Etkinlik ve Güvenilirliğinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası* 2018;71(3):228-233
14. Abraham NS, Fallone CA, Mayrand S et al. Sedation versus no sedation in the performance of diagnostic upper gastrointestinal endoscopy: a Canadian randomized controlled cost-outcome study. *Am J Gastroenterol* 2004;99:1692-9.
15. Lee JG, Leung JW, Cotton PB. Acute cardiovascular complications of endoscopy: prevalence and clinical characteristics. *Dig Dis* 1995;13(2):130–5.
16. Buri L, Zullo A, Hassan C. et al. SIED Appropriateness Working Group. Upper GI endoscopy in elderly patients: predictive factors of relevant endoscopic findings. *Intern Emerg Med* 2013;8:141-6.
17. Diana Patricia Atencio, Ángela Gabriela Blanco Pérez, William Otero Regino. Percutaneous Endoscopic Gastrostomy in elderly, indications, safety and outcomes. *Rev Col Gastroenterol / 30 (1) 2015*
18. Diğdem ÖZER ETİK, Nuretdin SUNA, Serkan ÖCAL, Haldun SELÇUK. Yaşlı hasta popülasyonunda perkütan endoskopik gastrotomi. *Endoskopi* 2018; 26 (1): 06-11
19. L. J. Neilson, S. Thirugnanasothy, and C. J. Rees. Colonoscopy in the very elderly. *British Medical Bulletin*, 2018, 127:33–41
20. Day LW, Kwon A, Inadomi JM, et al. Adverse events in older patients undergoing colonoscopy: a systematic review and meta-analysis. *Gastrointest Endosc* 2011;74(4):885–96
21. Dana Gornick, Anusri Kadakuntla, Alexa Trovato, Rebecca Stetzer, Micheal Tadros. Practical considerations for colorectal cancer screening in older adults. *World J Gastrointest Oncol* 2022 June 15; 14(6): 1086-1102
22. Marianna Galeazzi, Paolo Mazzola, Breanna Valcarcel, Giuseppe Bellelli, Marco Dinelli, Giulio Maria Pasinetti and Giorgio Annoni. Endoscopic retrograde cholangiopancreatography in the elderly: results of a retrospective study and a geriatricians' point of view. *BMC Gastroenterology* (2018) 18:38
23. Hsiang-Hung Lin, Chen-Wang Chang, Pao-Shu Wu, Cheng-Hsin Chu, Shou-Chuan Shih, Ming-Jen Chen. The Application of EUS-guided FNA in the Diagnosis of Pancreatic Neoplasms in the Elderly. *International Journal of Gerontology* 12 (2018) 48e51
24. Benson ME, Byrne S, Brust D, et al. EUS and ERCP complication rates are not increased in elderly patients. *Dig Dis Sci*. 2010;55(11):3278e3283.
25. Attila T, Faigel DO. Endoscopic ultrasound in patients over 80 years old. *Dig Dis Sci*. 2011;56(10):3065e3071
26. İles-Shih L, Hilden K, Adler DG. Combined ERCP and EUS in one session is safe in elderly patients when compared to non-elderly patients: outcomes in 206 combined procedures. *Dig Dis Sci* 2012;57(7):1949–53
27. Ana Catarina Ribeiro Gomes Rolando Pinho Adélia Rodrigues Ana Ponte, João Carvalho. Enteroscopy in the Elderly: Review of procedural Aspects, Indications, Yield, and Safety. *GE Port J Gastroenterol* 2020;27:18–28
28. Chen WG, Shan GD, Zhang H, Yang M, L L, Yue M, et al. Double-balloon enteroscopy in small bowel diseases: eight years single-center experience in China. *Medicine (Baltimore)*. 2016 Oct;95(42):e5104
29. Hegde SR, Iffrig K, Li T, Downey S, Heller SJ, Tokar JL, et al. Double-balloon enteroscopy in the elderly: safety, findings, and diagnostic and therapeutic success. *Gastrointest Endosc*. 2010 May;71(6):983–9